

Vergaderjaar 2015–2016

33 829

Elektronisch stemmen en tellen

Nr. 14

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 11 maart 2016

In mijn brief van 19 mei 2015¹ heb ik u toegezegd uw Kamer te zullen informeren over de uitkomsten van de eerste stap die is gezet naar de organisatie van een test met internetstemmen voor kiezers die vanuit het buitenland stemmen. Met deze brief geeft ik gevolg aan deze toezegging.

Waar heeft de test betrekking op

In eerdere brieven² heb ik beschreven waar de test betrekking op zal hebben, te weten:

- Hoe betrouwbaar zijn ontwikkelde internetstemdiensten die gebruikt zijn/worden voor verkiezingen van vertegenwoordigende organen;
- Wat vergt internetstemmen aan de kant van de kiezer. Hoe kan de kiezer in voldoende mate vertrouwen hebben in een stemdienst waarmee hij/zij een stem uitbrengt en wat is er nodig aan de kant van de kiezer om een zo optimaal mogelijke betrouwbaarheid te kunnen realiseren.

Omdat het uitdrukkelijk niet³ de bedoeling is dat het Ministerie van BZK een internetstemdienst voor deze test zal (laten) ontwikkelen is de eerste stap die gezet moet worden, het nagaan of er leveranciers zijn van reeds (bij verkiezingen) gebruikte internetstemdiensten die bereid zijn hun stemdienst te onderwerpen aan de test en zo ja tegen welke voorwaarden. Aan ATOS is in 2015 opdracht gegeven om deze eerste stap uit te voeren. Recent heeft ATOS over de uitkomsten van deze eerste stap gerapporteerd. U treft die rapportage als bijlage bij deze brief aan⁴.

¹ Kamerstuk 33 829, nr. 9.

² Kamerstuk 33 829, nr. 4 en Kamerstuk 33 829, nr. 9.

³ Kamerstuk 33 829, nr. 9.

⁴ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

Hoewel de uitkomsten niet op alle onderdelen positief zijn ben ik van plan om nu de tweede stap te zetten, inhoudende dat Atos een plan van aanpak voor de organisatie en uitvoering van de test zal opstellen. Omdat ik volstrekte transparantie⁵ ten aanzien van zowel de werking van de stemdienst zelf als de uitkomsten van de test van groot belang acht zal ik Atos opdracht geven daar precieze afspraken over te maken en die schriftelijk vast te leggen.

Hoe verder

Conform de planning die ik in mijn brief van 19 mei 2015⁶ heb gegeven zal de hiervoor genoemde tweede stap in het voorjaar van 2016 moeten worden gerealiseerd. De test zelf, in de vorm van een schaduwverkiezing, kan dan eind 2016⁷ plaatsvinden (dat wil zeggen in de periode september tot december 2016).

Ik memoreer⁸ dat voor het tweede aspect van de test, in casu «wat vergt internetstemmen aan de kant van de kiezer», nog twee (andere) acties zijn voorzien. Een verkenning naar de technische mogelijkheden om de risico's aan de kant van de kiezer te beperken én een enquête onder Nederlanders die vanuit het buitenland mogen stemmen. De enquête zal zich richten op de vraag hoe de kiezers in het buitenland oordelen over het stemmen per internet en welke mate van beveiliging deze kiezers nodig vinden om gebruik te kunnen maken van deze wijze van stemmen. Deze twee acties zullen eveneens eind 2016 worden uitgevoerd.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
R.H.A. Plasterk

---

⁵ Kamerstuk 33 829, nr.4.

⁶ Kamerstuk 33 829, nr. 9.

⁷ Aanhangsel Handelingen II 2015/16, nr. 537.

⁸ Kamerstuk 33 829, nr. 9.